

og saaledes kunde den have manøvreret med dem og formet det saaledes, at det havde været muligt, ja, endog sandsynligt, at det uforandrede Valgretsforslag kunde have været gennemført uden Kamp og uden Opløsning. Men i Stedet for har Regeringen kædet sig selv, sin egen Politik og sin politiske Skæbne sammen med den lille 8-Mands frikonservative Gruppe i Landstinget. Og naturligvis ligger der mere deri. Naturligvis er det ikke blot Døgnpolitik, men det er et Udslag af en vis social Konstellation. Naturligvis har det et bestemt socialt Formaal, nemlig det, som alt siden Systemskiftet er gaaet ud paa, at nærme Godsejer- og Gaardmandstanden til hinanden, de to, der, hvis de nærme sig hinanden og forene sig, netop kunne bevare den kommunale Magt paa Landet ved Hjælp af Amtsraadet og derved indirekte Sogneraadet. Ellers havde Regeringen taktisk set baaret sig hestedit ad. Den kunde have manøvreret ganske anderledes klogt, hvis den ikke havde haft sociale Bevæggrunde og et stort socialt Maal, nemlig den konservative Samlingspolitik.

Jeg har talt om den Situation, der forelaa, inden Forliget blev afsluttet, og hvordan er saa Situationen efter Forliget? Have de Herrer styrket deres egen Stilling? Har Regeringen styrket sin egen Position? Der var dem, der kunde mene, at naar dette Spørgsmaal endelig var løst, skulde det hele være klappet og klart, Banen skulde være fri for Toldlov, for Forsvars-sagens Løsning, for Jernbaner, for Lønningsslove osv. Jeg har paa Fornemmelsen, at de Herrer ikke nu ere slet saa festligt stemte — trods det dejlige Solskinsvejr —, som de vare for et Par Maaneder siden, jeg har paa Fornemmelsen, at Vanskelighederne ingenlunde ere ude af Verden. Jeg vil paastaa, at det forholder sig lige modsat. Nu begynde Vanskelighederne netop for Alvor, nu have de Herrer solgt deres Program, nu have de Herrer slaaet Grundlaget bort under deres egne Fødder, nu staa de svagt, og Landstinget staa stærkt. Højre er et elendigt og bundraadent Parti, der kryber med Maddiker fra Højres Fortid. Men de Herrer skulle alligevel ikke være sikre paa, at de ikke have spildt eller spilde deres Kræfter saa-

ledes, at Højre alligevel kan rejse noget, der har Magt. I hvert Fald sidder Landstinget langt bedre i det nu, de have slaaet Grunden bort, nu staa Landstinget fastere. Man siger, at man faar ikke Jernbaneloven, som fornylig er vedtagen her i Tinget, den skal stærkt beskæres. Man faar ikke Grundværdistigningsskatten, den skal hensyltes i en Kommission, vi faa vel heller ikke Esbjerg Havn, som ogsaa er vedtaget her, og vel heller ikke Lønningslovene, medmindre Højre selv er interesseret i dem. Det kniber altsaa noget med at faa gennemført, hvad jeg tænker paa her.

Saaledes er Stillingen, og jeg siger, at hvad der kommer efter dette Forlig, vil blive meget moderatere end dette Forlig. Det er klart nok, at her strakte de kloge, moderne frikonservative Landstingsførere sig saa vidt, som de mente at kunne strække sig, naar de derved kunde bevare det væsentlige: den privilegerede Valgret som Samfundsinstitution. De strakte sig ret vidt, fordi det for dem gjaldt om at faa Venstrereformpartiet til at springe; thi havde Venstre først sluppet den almindelige Valgret, stod det svagt. Og nu er Magten hos de andre. Vi ville komme til at se, hvordan den Toldlov, der arbejdes paa, kommer til at se ud, vi faa at se den Forsvarsordning, der arbejdes paa. Det bliver ikke Gennemførelse af Venstres Program, derom kunde de Herrer være forvissede, selv om De have Lyst dertil. Hvad der nu kommer, bliver moderate Love, ikke de rene, klare demokratiske Love, som det var Parlamentarismens Mening skulde føres igennem, naar et Fler-talsparti kom til Roret. De Herrer have med det Forlig — foruden det, jeg her har nævnt — godkendt den nuværende Forfatning, de have godkendt Forfatningen af 1866, den Forfatning, der netop har vist sig saa slet, saa umulig, saa ubrugelig, som den har vist sig.

Der var dog et svagt Haab om, at naar et Fler-tal i Folketinget kom til Regeringsmagten, kunde det tøjle Landstinget, naar det skulde være, og gennemføre Reformer, i hvert Fald at det kunde gøre det, naar det blev saa stærkt, at det talte $\frac{3}{4}$ eller $\frac{4}{5}$ af Landets Vælgere, idet man saa ved en Opløsning kunde skaffe sig